

Araştırma

2024; 33 (2): 257-263

TÜRKİYE'DE PEDODONTİ (ÇOCUK DIŞ HEKİMLİĞİ) LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİNDE TAMAMLANAN TEZLERİN İNCELENMESİ: METODOLOJİK BİR ÇALIŞMA
EXAMINATION OF THE THESES COMPLETED IN PEDODONTICS (PEDIATRIC DENTISTRY) POSTGRADUATE EDUCATION IN TÜRKİYE: A METHODOLOGICAL STUDY

Çiğdem GÜLER¹, Emre Serhan ALPER¹

¹Ordu Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, Ordu, Türkiye

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) lisansüstü eğitiminde tamamlanan tezleri incelemek ve belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirmektir. Çalışma için Türkiye Ulusal Tez Merkezi'nde erişime açık olan ve 2012-2022 tarihleri arasında Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) lisansüstü eğitiminde tamamlanan doktora ve uzmanlık tezleri incelenmiştir. Veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir. 293 doktora (%39.6) ve 446 uzmanlık tezi (%60.4) olmak üzere toplam 739 tez değerlendirilmiştir. En fazla tez 2022 yılında (133 tez, %18.0) ve en az tez 2012 yılında (32 tez, %4.3) tamamlanmıştır. 700 tez (%94.7) devlet üniversitesinde ve 39 tez (%5.3) vakıf/özel üniversitede tamamlanmıştır. 636 tez (%86.1) kadın yazarlar tarafından yazılırken, 103 tez (%13.9) erkek yazarlar tarafından yazılmıştır. Tez danışmanlarının 160'ı doktor öğretim üyesi (%21.6), 194'ü doçent (%26.3) ve 385'i profesördür (%52.1). Tezler en çok çürük/koruyucu, restoratif ve protetik uygulamalar (306 tez, %41.4) ve en az ise yapay zeka/stres analizi/sonlu elemanlar (11 tez, %1.5) ve dudak damak yarığı/buruksizm/temporomandibular eklem rahatsızlığı (12 tez, %1.6) konusundadır. Laboratuvar çalışması/in vitro en çok kullanılan (286 tez, %38.7) ve bilgisayar tabanlı çalışma/in silico (12 tez, %1.6) en az kullanılan metodolojidir. Ülkemizde uzmanlık eğitimin başlamasını takiben doktora tezlerinde azalma ve uzmanlık tezlerinde artış olduğu gözlenmiştir.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine of the theses completed in Pedodontics (Pediatric Dentistry) postgraduate education in Türkiye and to evaluate them according to determined criteria. Doctoral (PhD) and master's (MSc) theses completed in Pedodontics (Pediatric Dentistry) postgraduate education between 2012-2022 years and accessible in the Türkiye National Thesis Center, were examined for study. The data were analyzed statistically. A total of 739 theses were evaluated, consisting of 293 doctoral (39.6%) and 446 master's theses (60.4%). The highest number of these were completed in 2022 year (133 theses, 18.0%), while the lowest number of these were completed in 2012 year (32 theses, 4.3%). Out of the total, 700 theses (94.7%) were completed at public universities, and 39 theses (5.3%) were completed at private universities. 636 theses (86.1%) were written by female authors, while 103 theses (13.9%) were written by male authors. 160 of these advisors were assistant professor doctor (21.6%), 194 were associate professor (26.3%), and 385 were professor (52.1%). The theses mainly focused on topics such as caries/preventive, restorative, and prosthetic applications (306 theses, 41.4%), while the least focused topics were artificial intelligence/stress analysis/finite elements (11 theses, 1.5%) and cleft lip and palate/bruxism/temporomandibular joint disorder (12 theses, 1.6%). The most used methodology was laboratory study/in vitro (286 theses, 38.7%), while the least used methodology was computer-based study/in silico (12 theses, 1.6%). Following the start of master's education in our country, a decrease in doctoral theses and an increase in master's theses have been observed.

Anahtar kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği), Tez

Keywords: Postgraduate Education, Pedodontics (Pediatric Dentistry), Thesis

Sorumlu Yazar: Prof. Dr.Çiğdem GÜLER, cigdem_zehir@yahoo.com, 0000-0002-2581-9050, Ordu Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı, 52100 Ordu,Türkiye
Telefon: 0 452 212 1286

Makale Geliş Tarihi : 28.12.2023
Makale Kabul Tarihi: 29.03.2024

Yazarlar: Arş. Gör. Dt.,Emre Serhan ALPER, emreserhanalper@gmail.com, 0009-0009-0761-2281

GİRİŞ

Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği), diş hekimliğinin tüm alanlarını kapsayan, çocuklar ve ergenler için hem koruyucu hem de tedavi edici bakımı sağlayan, yaşa göre özelleşmiş geniş bir uygulama alanı olan bilim dalıdır.^{1,2} Ülkemizde bu alanda lisansüstü eğitim olarak hem doktora hem de uzmanlık eğitimleri verilmektedir.

Uzmanlık eğitimi çekirdek eğitim müfredatında çocuk diş hekimliğinin tanımı, “sağlıklı ve özel tedavi gereksinimi (zihinsel ve bedensel engelli bireyler, sistemik hastalığı olan bireyler) olan bebek, çocuk ve adölesanın büyüme ve gelişim dönemlerine göre süt ve genç daimi dişlerin ve çevre dokularının tedavi planlamalarının yapıldığı, davranış yönlendirmesi ile tüm diş hekimliği tanı, tetkik ve tedavilerini üstlenen erişkin diş hekimliğinden tümüyle ayrılan, kendine özgü konuları, sorunları ve yaklaşımı olan bir uzmanlık dalıdır” şeklinde yapılmıştır.³ Çocuk diş hekimliği, literatürdeki güncel bilgileri kullanarak hastalara en son bilimsel gelişmeler ışığında tedavi olanakları sunmaktadır. Uzman hekimler genellikle mesleki deneyimlerden, yaygın klinik uygulamalardan, uzmanlık ve doktora eğitimlerinden, seminer ve kurslardan edindikleri bilgilerden yararlanarak tedavi kararlarını verirler. Aynı zamanda bu kararlarını verirken, doğrulanmış araçlardan elde ettikleri tıbbi literatürden de destek alırlar.⁴⁻⁶

Çocuk Diş Hekimliği günümüzde diş hekimliğinin en fazla gelişime açık olan ve en çok ihtiyaç duyulan diş hekimliği uzmanlık dallarının başında gelmektedir.⁷ Bu gelişen uzmanlık dalı, diş hekimliğinin neredeyse tüm konularını ele almaktadır. Diğer bir yandan iletişim beceresi yüksek, sosyal yönü gelişmiş hekimlerin yetişmesine katkı sağlamaktadır. Tüm bu sebeplerden dolayı yeni mezun hekimler arasında popülaritesi artmış ve en çok tercih edilen uzmanlık dallarından biri haline gelmiştir.⁸

Türkiye’de Pedodonti alanında lisansüstü eğitim almak isteyen diş hekimleri ya doktora eğitim programına başvurarak ya da Diş Hekimliğinde Uzmanlık Sınavı’nı (DUS) kazanarak lisansüstü eğitim alabilmektedir. Çocuk Diş Hekimliği uzmanlık eğitimi, fakülte eğitimden sonra üç yıllık lisansüstü eğitimini kapsayan bir süreçtir. Bu eğitimin en önemli parçalarından birisi de tez yazmaktır. Hem uzmanlık hem de doktora eğitiminin tamamlanabilmesi için tezin yasal olarak başarılı olması zorunluluğu vardır.⁹

Uzmanlık ve doktora tezleri, bilimsel araştırmanın ilk basamağıdır. Tez yazma süreci uzmanlık ve doktora öğrencilerine önemli beceriler kazandırmaktadır. Bu becerilerin başında hipotez oluşturma, veri toplama, verileri analiz etme ve sonuçları değerlendirme gelmektedir.⁷

Literatüre bakıldığında ülkemizde diş hekimliğinde lisansüstü eğitimde tamamlanan tezlerin incelenmesine yönelik sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır. Meriç ve ark. yaptıkları çalışmada 2017-2021 yılları arasında Ortodonti lisansüstü eğitiminde hazırlanan tezleri incelemişlerdir.¹⁰ Özkalaycı ve ark. ise yaptıkları çalışmada 2016-2020 yılları arasında Ortodonti lisansüstü eğitiminde hazırlanan tezlerin yayınlanma oranlarını incelemişlerdir.¹¹ Yurtdışı literatüre bakıldığında, Garcia ve ark. 2008-2020 yılları arasında Pedodonti dergilerinde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizini yaparak makale ve yazar bazı parametreleri incelemişlerdir.¹²

Bununla birlikte, Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) lisansüstü eğitiminde tamamlanan tezler ile ilgili yapılan herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada; Türkiye’de Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) lisansüstü eğitiminde tamamlanan tezleri incelemek ve belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirmek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada, yalnızca Türkiye Ulusal Tez Merkezi’nin (www.tez.yok.gov.tr) 30 Mayıs 2023 tarihli herkesin erişimine açık olan tezler değerlendirilmiştir ve hiçbir katılımcı çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Çalışma için Türkiye’de Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) lisansüstü eğitimde tamamlanan doktora ve uzmanlık tezleri incelenmiştir. Çalışmaya dahil edilecek tezlerin belirlenebilmesi için arama motorunun detaylı tarama kısmında bir arama yapılmıştır. Arama anabilim dalına göre filtrelenmiş ve sadece Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) alanındaki doktora ve uzmanlık tezleri taranmıştır.

Tezlerin çalışmaya dahil edilme kriterleri şu şekilde belirlenmiştir:

Türkiye’deki devlet veya vakıf/özel üniversitelerde yürütülmüş ve tamamlanmış olan Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) alanındaki doktora veya uzmanlık tezleri, Ulusal Tez Merkezi’ne yüklenmiş ve 2012-2022 yılları arasında tamamlanmış olan doktora veya uzmanlık tezleridir.

Tezlerin çalışmadan hariç tutulma kriterleri şu şekilde belirlenmiştir:

Ulusal Tez Merkezi’ne yüklenmemiş veya henüz tamamlanmamış tezler, Yüksek lisans tezleri, 2012-2022 yılları arasında olmayan veya Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) alanının dışındaki tezlerdir.

Çalışmaya dahil edilen tezler yıl, üniversitenin adı, üniversitenin devlet veya vakıf/özel oluşu, üniversitenin bulunduğu coğrafi bölge, tez türü (doktora veya uzmanlık), yazarın cinsiyeti, danışmanın unvanı, danışmanın cinsiyeti, konu, metodoloji ve amaç başlıkları altında değerlendirilmiştir. Veriler IBM SPSS V23. paket programı kullanılarak istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Kategorik veriler frekans (yüzde) olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR

2012-2022 yılları arasında 293 doktora ve 446 uzmanlık tezi olmak üzere toplam 739 tez olduğu tespit edilmiştir. En fazla tez 2022 yılında (133 tez, %18) ve en az tez 2012 yılında (32 tez, %4.3) tamamlanmıştır. Tezlerin yıllara göre dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

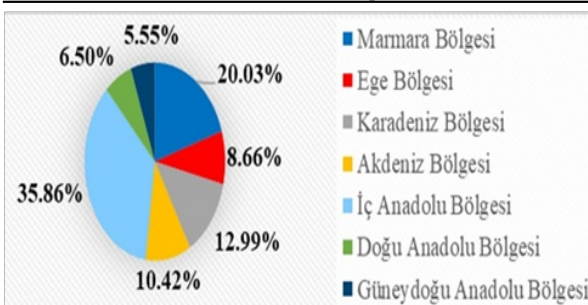
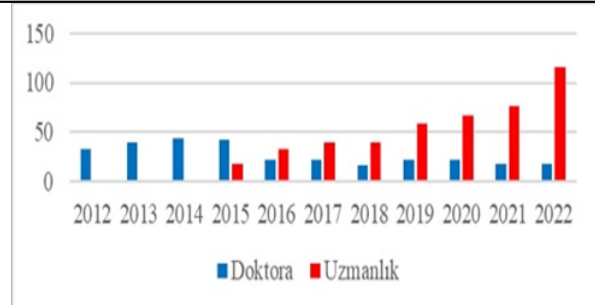
Tezlerin yürütüldüğü üniversitelere göre dağılımları incelendiğinde, toplam 39 üniversitenin tez kayıtlarına ulaşılmıştır. En fazla tez tamamlayan üniversitenin devlet üniversiteleri arasında Marmara Üniversitesi (54 tez, %7.3) ve vakıf/özel üniversiteler arasında ise Yeditepe Üniversitesi (26 tez, %3.5) olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2). Üniversitelerin devlet veya vakıf/özel oluşu incelendiğinde, 700 tezin (%94.7) devlet üniversitesinde ve 39 tezin (%5.3) vakıf/özel üniversitede tamamlanmış olduğu görülmüştür. Tezlerin coğrafi bölgelerimize göre dağılımları incelendiğinde, en çok İç Anadolu Bölgesi’nde (265 tez, %35.9) ve en az Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde (41 tez, %5.6) tezlerin tamamlandığı görülmüştür (Şekil 1).

Tablo 1. Tezlerin yıllara göre dağılımları

Yıl	Tez Sayısı	Yüzde (%)
2012	32	4.33
2013	39	5.28
2014	44	5.95
2015	60	8.12
2016	53	7.17
2017	62	8.39
2018	55	7.44
2019	79	10.69
2020	89	12.04
2021	93	12.58
2022	133	18.0
Toplam	739	100

Tablo 2. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	Tez Sayısı	Yüzde (%)
Marmara	54	7.31
Gazi	47	6.36
Ankara	45	6.09
İstanbul	44	5.95
Selçuk	38	5.14
Hacettepe	36	4.87
Süleyman Demirel	32	4.33
Dicle, Ondokuz Mayıs	30	4.06
Atatürk, Ege	29	3.92
Karadeniz Teknik	27	3.65
Yeditepe	26	3.52
Sivas Cumhuriyet	22	2.98
Erciyes	21	2.84
Kırıkkale	20	2.71
İnönü	19	2.57
Çukurova	18	2.44
Akdeniz	17	2.30
Eskişehir Osmangazi, Necmettin Erbakan, Ordu	14	1.89
İzmir Katip Çelebi	12	1.62
Bülent Ecevit, Gaziantep	11	1.49
Aydın Adnan Menderes, Bezmi Alem, Hatay Mustafa Kemal	10	1.35
Recep Tayyip Erdoğan	8	1.08
Kocaeli, Sağlık Bilimleri	7	0.95
Tokat Gaziosmanpaşa	6	0.81
Uşak	5	0.68
Pamukkale, Afyonkarahisar	4	0.54
Trakya	3	0.41
Başkent, GATA	2	0.27
Medipol	1	0.14
Toplam	739	100

Şekil 1: Tezlerin bölgelere göre dağılımları**Şekil 2:** Tez türlerinin yıllara göre dağılımları

Tezlerin türlerine göre dağılımları incelendiğinde, 293'ünün doktora (%39.6) ve 446'sının uzmanlık (%60.4) tezi olduğu görülmüştür. Ülkemizde uzmanlık eğitimin başlamasını takiben doktora tezlerinde azalma ve uzmanlık tezlerinde artış olduğu tespit edilmiştir. Tez türlerinin yıllara göre dağılımları Şekil 2'de sunulmuştur.

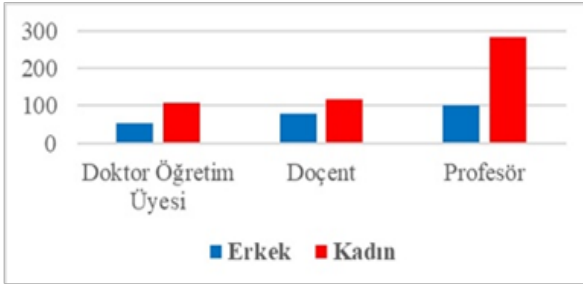
Tezlerin yazarın cinsiyetine göre dağılımları incelendiğinde, 636 tez (%86.1) kadın yazarlar tarafından yazılırken, 103 tez (%13.9) erkek yazarlar tarafından yazılmıştır.

Tezlerin danışman unvanına göre dağılımları incelendiğinde, 160'ının doktor öğretim üyesi (%21.6), 194'ünün doçent (%26.3) ve 385'inin profesör (%52.1) bir danış-

man tarafından yürütüldüğü tespit edilmiştir. Eş danışman varlığı incelendiğinde, 47 tezin (%6.4) eş danışmanı varken 692 tezin (%93.6) eş danışmanının olmadığı görülmüştür. Danışman cinsiyetine göre dağılım incelendiğinde, 507’sinin kadın (%69.9) ve 232’sinin erkek danışman (%30.1) olduğu görülmüştür. Şekil 3’te danışmanların unvan ve cinsiyete göre dağılımları sunulmuştur.

Tezlerin konusuna göre dağılımları incelendiğinde, tezlerin en çok çürük/koruyucu, restoratif ve protetik uygulamalar (306 tez, %41.4) ve en az ise yapay zeka/stres analizi/sonlu elemanlar (11 tez, %1.5) ve dudak damak yarığı/buruksizm/temporomandibular eklem rahatsızlığı (12 tez, %1.6) konu başlıkları altında toplandığı tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tezlerin metodolojilerine göre dağılımları incelendiğinde, laboratuvar çalışması/in vitronun en çok kullanılan (286 tez, %38.7) ve bilgisayar tabanlı çalışma/in silikonun (12 tez, %1.6) en az kullanılan metodoloji olduğu görülmüştür (Tablo 4).

Şekil 3: Danışmanların unvan ve cinsiyete göre dağılımları

Tablo 3. Tezlerin konusuna göre dağılımları

Konu	Tez Sayısı	Yüzde (%)
Çürük/ Koruyucu, Restoratif ve Protetik Uygulamalar	306	41.41
Endodontik Uygulamalar	96	12.99
Dudak Damak Yarığı/ Bruksizm/ Temporomandibular Eklem Rahatsızlığı	12	1.62
Radyoloji/ Sistemik Hastalıklar/ Dental Anomaliler	111	15.02
Oral Hijyen/ Ağız-Diş Sağlığı/ Periodontoloji/ Oral Mikrobiyom	44	5.95
Davranış Yönlendirme/Genel Anestezi	14	1.89
Yapay Zeka/Stres Analizi/Sonlu Elemanlar	11	1.49
Travma	22	2.98
Diğer (Birden Fazla Konu İçeren Tezler)	123	16.64
Toplam	739	100

Tablo 4. Tezlerin metodolojilerine göre dağılımı

Metodoloji	Tez Sayısı	Yüzde (%)
Klinik Çalışma/In Vivo	111	15.02
Laboratuvar Çalışması/In vitro	286	38.70
Ölçüm Çalışması (Model, Radyografi, Fotoğraf)	40	5.41
Deney Hayvanı Çalışması	17	2.30
Bilgisayar Tabanlı Çalışma/In Siliko	12	1.62
Anket Çalışması	47	6.36
Diğer (Birden Fazla Yöntem İçerenler)	226	30.58
Toplam	739	100

Tablo 5. Tezlerin amaçlarına göre dağılımı

Amaç	Tez Sayısı	Yüzde (%)
Tedavi/Takip	119	16.10
Tanısal, Geçerlilik, Güvenilirlik	221	29.91
Malzeme Başarısı (Çekme, Kıрма vb. Deneysel)	284	38.43
Yapay Zeka/Stres Analizi/Gerilme Analizi	11	1.49
Eğitim, Farkındalık, Bilgi, Memnuniyet	38	5.14
Diğer (Birden Fazla Amaç İçerenler)	66	8.93
Toplam	739	100

Tezlerin amaçlarına göre dağılımları incelendiğinde en çok malzeme başarısı (çekme, kırma vb. deneysel) (284 tez,%38.4) ve tanısal, geçerlilik, güvenilirlik (221 tez, % 29.9), en az ise yapay zeka/stres analizi/gerilme analizi (11 tez,%1.5) başlığında tezlerin yürütüldüğü tespit edilmiştir (Tablo 5).

TARTIŞMA

Tez bilimsel bir araştırmanın raporlandığı ve araştırmacının somut bir konu üzerinde sistematik ve tarafsız bir araştırma sonucunda elde ettiği bulguları teorik bir altyapıya sahip olarak derlediği bilimsel çalışmadır.¹³Aynı zamanda uzmanlık ve doktora eğitimlerinin önemli bir parçasıdır.⁹ Lisansüstü eğitimin bu önemli parçasındaki eğilimlerin analizi hem ülkemiz Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) akademik yaklaşımının değerlendirilmesini sağlayacak, hem de yazarlara yapmayı düşündükleri tez ve makale çalışmalarını belirlerken önemli bir rehber olacaktır.

Bu çalışma için literatürü incelediğimizde, konuyla ilgili Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) alanında yapılmış bir çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir. Bu konuya benzer bibliyometrik çalışmalara bakıldığında, çalışmaların popüler Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) dergilerinde yayınlanan makaleleri inceleyip konu, çalışma tasarımı veya en çok atıfta bulunulan makaleler gibi parametrelerde incelemeler yaptıkları tespit edilmiştir.^{12,14} Çalışmamızda ise tüm tezler daha detaylı parametreler dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Ülkemizde Diş Hekimliğinde Uzmanlık Sınavı (DUS) başlangıç zamanı 2012 yılı olduğundan dolayı, geçmişten günümüze uzmanlık ve doktora eğitim programlarının karşılaştırılmasının yapılabilmesi için 2012-2022 yılları arasında tamamlan-

nan tez çalışmaları çalışmaya dahil edilmiştir. Küçükşemen ve ark. diş hekimliği lisans öğrencilerinde yaptıkları bir anket çalışmasında, öğrencilerin % 82.3'ünün uzmanlık ve doktora eğitiminin yapılması gerektiğini düşündüklerini bildirmişlerdir.¹⁵ Özkalaycı ve ark. yaptıkları çalışmada ise uzmanlık eğitiminin doktora eğitimine göre daha fazla tercih edildiğini rapor etmişlerdir.¹¹ Çalışmamızda benzer olarak 2012 yılından 2022 yılına kadar olan tez sayılarında artış olduğu ve bu artışın doktora tezlerinin zaman içinde azalmasına rağmen uzmanlık tezlerinin ani artışından kaynaklandığı görülmüştür. Bu durumun uzmanlık eğitiminin 2012 yılından günümüze kadar popülerliğinin artması ve açılan yeni diş hekimliği fakültelerinin uzmanlık ve doktora programına dahil olmalarından dolayı artan kontenjan sayısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Uzmanlık eğitiminin doktora eğitimine göre daha fazla tercih edilmesinin sebebinin ise uzmanlık eğitiminin hekime sağladığı statü ve ekonomik imkanlar olduğu düşünülmektedir.

Meriç ve ark. yaptıkları Ortodonti alanındaki çalışmada en fazla tezin tamamlandığı üniversitenin Süleyman Demirel Üniversitesi olduğunu rapor etmişlerdir.¹⁰ Çalışmamızda ise tezlerin tamamlandığı üniversitelerin dağılımları incelendiğinde, Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) alanında tüm üniversiteler arasında en fazla uzmanlık ve doktora tezi tamamlanan üniversitenin Marmara Üniversitesi olduğu görülmüştür. Bulgular arasındaki farklılık, incelenen tezlerin farklı uzmanlık alanlarında olmasından veya üniversitelerin akademik kadro ve eğitim programları arasındaki farklılıklardan kaynaklanmış olabilir.

Kızılci ve ark. diş hekimliği lisans öğrencilerinde yaptıkları bir anket çalışmasında kadınların Pedodonti uzmanlık eğitimini erkeklerden daha çok tercih ettiğini bildirmişlerdir.¹⁶ Çalışmamızda da benzer olarak yazar ve danışman cinsiyeti incelendiğinde, kadın yazarların ve kadın danışmanların sayısı erkek yazar ve erkek danışmanların sayısına göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bulgular ışığında Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) lisansüstü eğitiminin kadınlar arasında daha popüler olduğu söylenebilir.

Ohta ve ark. bir Pedodonti dergisinin 20 yıllık bibliyometrik analizini yaptıkları çalışmada en çok tercih edilen konunun çürük olduğunu sonrasında ise restoratif diş hekimliğinin geldiğini bildirmişlerdir.¹⁷ Benzer şekilde Poletto ve ark. bir Pedodonti dergisi üzerinde yaptıkları bibliyometrik çalışmada yayınlanan makalelerin konu dağılımları incelendiğinde, en çok tercih edilen konu başlığının çürük/koruyucu diş hekimliği olduğunu, en çok tercih edilen ikinci konu başlığının ise restoratif diş hekimliği/dental materyaller olduğunu rapor etmişlerdir.¹⁸ Çalışmamızda da tezlerin konu dağılımları incelendiğinde benzer şekilde sonuçlar ile karşılaşılmıştır. Tez konusu seçiminin en fazla çürük/koruyucu, restoratif ve protetik uygulamalar ile ilgili olduğu görülmüştür. Türkiye Ağız ve Diş Sağlığı Profili 2018 (TADSAP-2018) verilerine göre; beş yaş grubunda çürük prevalansı %64.4'tür ve her on çocuktan yaklaşık yedisi daha önce bir diş hekimine gitmemiştir. On iki yaş grubunda ise çürük prevalansı % 46.6'dır ve her dört çocuktan biri daha önce bir diş hekimine gitmemiştir. Tespit edilen veriler dikkate alındığında ülkemizde çürük prevalansı yüksektir ve diş heki-

mine gitme oranı ise oldukça düşüktür. Ülkemizde çürük oranının bu denli yüksek olmasının tez konularında da bu konuya eğilimin artmasına katkı sağladığı söylenebilir.¹⁹

Meriç ve ark. yaptıkları çalışmada tezlerin metodolojisine göre inceleme yapıldığında Ortodonti alanında daha çok klinik çalışma/in vivo'nun yapıldığını rapor etmişlerdir.¹⁰ Bununla birlikte çalışmamızda Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) alanında tamamlanan tezlerin metodolojisi incelendiğinde, laboratuvar çalışması/in vitronun daha çok tercih edildiği görülmüştür. Bu durum uzmanlık alanlarındaki klinik çalışma farklılığı, klinik çalışmaların uzun sürmesi, etik kaygılar, Çocuk Diş Hekimliği uzmanlık eğitiminin diğer bazı branşlara göre uzmanlık eğitim süresinin daha kısa fakat rotasyon eğitimlerinin daha fazla oluşu ile açıklanabilir.

Çalışmamızda en az tercih edilen metodoloji bilgisayar tabanlı çalışma/in siliko olmuştur. Bununla birlikte, yapılan pek çok çalışmada bilgisayar tabanlı çalışmaların teknolojinin gelişimiyle birlikte ilerleyen yıllarda artacağı bildirilmiştir.²⁰⁻²⁴ Benzer şekilde teknolojik gelişmeler ile paralel olarak, ilerleyen yıllarda yapay zeka, sonlu elemanlar analizi, üç boyutlu yazıcılar ve üç boyutlu görüntüleme yöntemleri gibi konularda popülerliğin artması beklenmektedir.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları vardır. İlk olarak bu çalışmada 2012-2022 yılları arasındaki tezler değerlendirilmiştir. Farklı zaman dilimlerinde bulgularda değişiklik olabilir. İkinci olarak bu çalışmada ülkemizde Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) alanındaki tezler değerlendirilmiştir. Farklı alanlarda bulgularda değişiklik olabilir. Son olarak bu çalışmada tamamlanmış ve Ulusal Tez Merkezi'ne yüklenmiş tezler değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, henüz tamamlanmamış veya tamamlandığı halde Ulusal Tez Merkezi'ne yüklenmemiş tezler bulunabilir. Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) lisansüstü eğitiminde tamamlanan tezlerin araştırma alanındaki eğilimleri anlayabilmek için daha ileri çalışmalar yapılması gerekmektedir.

SONUÇ

Çalışmamızın sınırları dahilinde aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Ülkemizde uzmanlık eğitimin başlamasını takiben doktora tezlerinin sayısı azalırken uzmanlık tezlerinin sayısında artış görülmüştür.

Ülkemizde Pedodonti (Çocuk Diş Hekimliği) lisansüstü eğitimi kadınlar arasında daha popülerdir.

Tezler en çok çürük/koruyucu, restoratif ve protetik uygulamalar (306 tez, %41.4) ve en az ise yapay zeka/stres analizi/sonlu elemanlar (11 tez, %1.5) ve dudak damak yarığı/buruksizm/temporomandibular eklem rahatsızlığı (12 tez, %1.6) konusundadır.

Etik Komite Onayı: Bu çalışmada, yalnızca Türkiye Ulusal Tez Merkezi'nin (www.tez.yok.gov.tr) 30 Mayıs 2023 tarihli, herkesin erişimine açık olan tezler değerlendirilmiştir. Bu yüzden etik kurul onayına ihtiyaç duyulmamıştır.

Bilgilendirilmiş Onam: Çalışmada, hiçbir katılımcı dâhil edilmemiştir. Bu yüzden bilgilendirilmiş onam yer almamaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: ÇG; Tasarım - ÇG; Denetim -

ÇG; Veri Toplama ve/veya İşleme - ESA; Analiz ve/veya Yorum - ÇG; Literatür Taraması - ESA; Yazma - ÇG, ESA; Eleştirel İnceleme - ÇG.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Bu araştırma herhangi bir finansman kuruluşundan/sektörden destek almamıştır.

Ethics Committe Approval: In this study, only publicly accessible theses dated May 30, 2023 of the Türkiye National Thesis Center (www.tez.yok.gov.tr) were evaluated. There fore, ethics committee approval was not required.

Informed Consent: No participants were included in the study. There fore, informed consent is not included.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept - CG; Design - CG; Supervision - CG; Data Collection and/or Processing - ESA; Analysis and/or Interpretation - CG; Literature Search - ESA; Writing Manuscript - CG, ESA; Critical Review - CG.

Declaration of Interests: The authors declare that there is no conflict of interest.

Funding: This research did not receive support from any funding agency/industry.

KAYNAKLAR

1. American Academy of Pediatric Dentistry. Overview. The Reference Manual of Pediatric Dentistry. Chicago, Ill.:AAPD.2023;7-9.
2. Loevy HT, Goldberg AF. Dominant research interests of pediatric dentists: dental materials, craniofacial biology and cariology. *Pediatr Dent*. 1995;17(5):375-376.
3. Çocuk Diş Hekimliği Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı. [İnternet]. Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standart Belirleme Sistemi. 2021. Erişim Tarihi: 23.12.2021.Erişim Linki: <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/43685/0/cocukdishekimligimufredat-v241pdf.pdf>
4. BrianHaynes R, Sackett DL, Guyatt GH, Tugwell P. How to do clinicalpracticeresearch: a newbookand a newseries in the Journal of Clinical Epidemiology. *J Clin Epidemiol*. 2006;59(9):873-875. doi:10.1016/j.jclinepi.2006.06.005.
5. McKibbin KA, Wilczynski N, Hayward RS, Walker-Dilks CJ, Haynes RB. The medical literature as a resource for health care practice. *J Am Soc Inf Sci*. 1995;46(10):737-742. doi:10.1002/(SICI)1097-4571(199512)46:10<737::AID-ASI4>3.0.CO;2-4.
6. Miller SA, Forrest JL. Enhancing your practice through evidence-based decision making: PICO, learning how to ask good questions. *J Evid Base Dent Pract*. 2001;1(1):136-141. doi:10.1016/S1532-3382(01)70024-3.
7. Rhodes A, Wilson S. Research in pediatric dental post graduate programs and residencies: results of a survey. *Pediatr Dent*. 2004;26(1):75-78.
8. Aggarwal N, Sharma S, Dua R, et al. A Nationwide Survey Of Pedodontic Post Graduates Regarding Satisfaction Levels For Pg Program. *Int J Rest Dev Pharm L Sci*. 2015;5(1):1941-1947.
9. Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönet-

- meliği. [İnternet].Sağlık Bakanlığı. 2022.Erişim Tarihi: 03.09.2022. Erişim Linki:<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220903-2.htm>
10. Meriç P, Kılınc DD. Thesis trends in post graduate orthodontic education in Turkey between 2017-2021: a pilot study. *EÜ Diş Hek Fak Derg*. 2022;43(3):197-203. doi:10.5505/eudfd.2022.16013
11. Özkalaycı N, Yolcu İ, Töz M, Çiçek O. 2016-2020 yılları arasında yazılmış ortodonti uzmanlık ve doktora tezlerinin yayınlanma oranlarının incelenmesi. *J Higher Edu Sci*. 2022;12(2):351-357. doi:10.5961/higheredusci.1066345.
12. García E, Paredes V, Bellot C, et al. Bibliometric analysis in paediatric dental journals listed in journal citation reports. *Current trends. Eur J Paediatr Dent*. 2022;23(4):262-268. doi:10.23804/ejpd.2022.23.04.02.
13. Karasar N. *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*.2. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara,2023.
14. Nainar SMH. Profile of Journal of Dentistry for Children and Pediatric Dentistry journal articles by evidence typology: thirty-year time trends (1969-1998) and implications. *Pediatr Dent*. 2000;22(6):475-478.
15. Küçükeşmen Ç, Kırzioğlu Z. SDÜ Diş Hekimliği Fakültesi öğrencilerinin meslek seçiminde etkili olan faktörlerin değerlendirilmesi. *AÜ Diş Hek Fak Derg*. 2012;39(3):117-128.
16. Kızılıcı E, Duman B, Demiroğlu C. Diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin pedodonti anabilim dalında uzmanlaşma konusundaki tercihlerinin değerlendirilmesi. *Selcuk Dent J*. 2022;9(1):147-152. doi:10.15311/selcukdentj.827916.
17. Ohta L, O'Brien B, Knight H, Patel J, Anthonappa RP. Publication trends in Pediatric Dentistry Journal: A 20-year bibliometric analysis(1999-2018). *Pediatr Dent*. 2020;42(5):354-358.
18. Poletto VC, Faraco Junior IM. Bibliometric study of articles published in a Brazilian journal of pediatric dentistry. *Braz Oral Res*. 2010;24(1):83-88. doi:10.1590/s1806-83242010000100014.
19. Türkiye ağız ve diş sağlığı profili araştırma raporu. [İnternet]. T.C. Sağlık Bakanlığı. 2018. Erişim Tarihi:2021 Erişim Linki: https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/42552/0/tadsppdf.pdf?_tag1=398CC88DDD02EA768C966A034ACC5F05F6CEB732
20. Moylan HB, Carrico CK, Lindauer SJ, Tüfekçi E. Accuracy of a smart phone-based orthodontic treatment-monitoring application: A pilot study. *Angle Orthod*. 2019;89(5):727-733. doi:10.2319/100218-710.1.
21. Siddiqui NR, Hodges S, Sharif MO. Availability of orthodontic smart phone apps. *J Orthod*. 2019;46(3):235-241. doi:10.1177/1465312519851183.
22. Meriç P, Naoumova J. Web-based fullyauto mated cephalometric analysis: comparisons between App-aided, computerized, and manual tracings. *Turk J Orthod*. 2020;33(3):142-149. doi:10.5152/TurkJOrthod.2020.20062.
23. Dalessandri D, Sangalli L, Tonni I, et al. Attitude to wards telemonitoring in orthodontists and orthodontic patients. *Dent J (Basel)*. 2021;9(5):47.

- doi:10.3390/dj9050047.
24. Sayar G, Kilinc DD. Manual tracing versus smart phone application (app) tracing: a comparative study. *Acta Odontol Scand.* 2017;75(8):588-594. doi:10.1080/00016357.2017.1364420.

